

Alta og Omegn Turlag

Hammerfest og Omegn Turlag

Naturvernforbundet
i Finnmark
Finnmärkku luondudugáhthenlihttu

NVE

Saksnummer 202117857 og 202118981

Kirkenes, 11.11.2022

Dette brevet sendes på vegne av 4H Finnmark, BirdLife Finnmark, DNT Alta og Omegn turlag, DNT Hammerfest turlag og Naturvernforbundet Finnmark.

Høringsuttalelse

Elektrifisering av Wisting-feltet og Hammerfest LNG

Takk til NVE som har gitt FNF-F utsatt frist for innlevering av uttale til fredag 11.11. kl. 12.00.

Forum for natur og friluftsliv Finnmark er et samarbeidsforum mellom natur- og friluftslivsorganisasjoner i regionen. Vi ønsker med dette å uttale oss til høringen «Elektrifisering av Wisting-feltet» og elektrifisering av LNG anlegget på Melkøya.

Generelt om kraftutbygging og naturforvaltning

Elektrifisering av store industrianlegg er svært energikrevende og medfører ringvirkninger, særlig i form av naturinngrep som følge av fornybarutbygging og overføringslinjer med mer. Organisasjonene ønsker derfor å peke på noen av utfordringene som kan oppstå om det blir vedtatt elektrifisering av mange anlegg i størrelsesordenen Hammerfest LNG og Wisting.

For å unngå produksjonsstopp på disse anleggene er det nødvendig med stabil tilførsel av elektrisitet. Den nasjonale og regionale energimiksen består av vannkraft og i økende grad vindkraft. Ved økt behov for stabil kraft vil det også være økt behov for ytterligere fornybarutbygging og effektkjøring¹ av vannkraft.²

Vannkraftverkene i Finnmark er ofte eldre anlegg som har vært driftet i årevis. Selv med dagens relativt skånsomme drift har anleggene negative effekter på natur og miljø. Det kan være lav vannføring i gyteelver for anadrom fisk, varierende betingelser for insekter som reduserer formerings- og overlevelsessjansen, det kan være store temperaturulikheter i vannet som kommer fra fjellet og vannet i elva, og når anleggene går for fullt vil mye av sedimentene i elva bli skylt bort.

¹ [https://snl.no/effektkj%C3%B8ring - kraftverk](https://snl.no/effektkj%C3%B8ring_-_kraftverk)

² Norsk og Nordisk effektbalanse frem mot 2030, NVE
https://publikasjoner.nve.no/rapport/2022/rapport2022_20.pdf

Vindkraftverkene er mest nye anlegg som oppføres på tidligere «utilgjengelige» høydedrag i inngrepsfri natur. Slike utbygginger i fjellområdene er en industrialisering av fjellskapet som vi ikke har sett siden de store vannkraftutbyggingene. Vindkraftverkene utgjør direkte naturinngrep ved anlegg av oppstillingsplass, veiforbindelse og el-kabler for elektrisitet med tilhørende servicebygg. Anleggene skaper barrierer for fugler og dyr. Reduserte habitatområder og dermed svekket overlevelsesmulighet for en rekke arter. Jaktterreng for snøugle og fjellrev vil bli redusert/ødelagt i influensområdet for støy fra vindkraftverk. I tillegg blir driftsmulighetene innen reindrift negativt påvirket av vindkraftverk, ref. Fosen-dommen. I sum blir naturmangfoldet og økosystemene skadelidende, og landskapet rundt blir mindre attraktivt både som bo- og turområde, og det mister også sin verdi som reiselivsmål.

Naturkrisen og klimakrisen må ses i sammenheng. Stadig flere understreker at det er vanskelig å kunne forsvare massiv og industriell nedbygging av natur av hensyn til klimaet. IPCC slo i delrapport 2 til sin sjette klimarapport fast at det ikke holder å kutte utslipp for å bremse klimaendringene, vi må også bevare 30–50 prosent av arealene på land, i ferskvann og til havs³⁴⁵. Dette oppnår vi gjennom små og store tiltak i alle verdens land og regioner – selvsagt også i Finnmark. Selv i et land som Norge, med relativt mye intakt natur sammenlignet med andre europeiske land, er hver femte art på rødlista over truede arter⁶. 90 prosent av norske truede arter trues av fysiske inngrep, endringer og oppstyking av deres leveområder.

FNF-F er bekymret for at utvinning av olje og gass fra Barentshavet vil bidra til å forsterke klimakrisen og påvirke natur og økosystemer negativt. Krisen for natur og økosystemer vil også bli forsterket av arealtap som en konsekvens av økt energibehov fra land.

Vi vil derfor sterkt advare mot å satse på energiutbygginger som krever nye, store inngrep i Finnmarksnaturen – dette av hensyn til både natur og klima. Natur og friluftsliv spiller også en uvurderlig rolle for den fysiske og mentale folkehelsen. Vi er derfor opptatt av at natur- og friluftslivsverdier skal ligge til grunn når utbygginger knyttet til fornybar energi skal vurderes.

Organisasjonene mener derfor det bør legges til grunn et prinsipp om minst mulig miljøforringelse og naturnedbygging for hver produsert kilowatttime. Med dette som utgangspunkt bør det gjøres nøye overveielser om den samlede belastningen, med ringvirkninger, av tiltakene knyttet til Wisting, Hammerfest LNG og 420 kV-linjen Skaidi-Hammerfest er bærekraftig og i tråd med naturens tåleevne i de berørte områdene.

Videre vil vi påpeke noen av natur- og friluftslivsverdiene i området som blir berørt av utbyggingene, og understreke viktigheten av å legge til grunn alle tilgjengelige avbøtende tiltak ved eventuell utbygging, selv om det vil medføre kostnader på kort sikt.

Trasévalg, friluftsliv, landskap og naturmangfold

Alt. A

³ https://media.wwf.no/assets/attachments/IPCC_AR6_WGII_SummaryForPolicymakers.pdf

⁴ <https://www.miljodirektoratet.no/aktuelt/nyheter/2022/februar-2022/det-haster-a-handtere-akselererende-klimarisiko/>

⁵ <https://www.fn.no/nyheter/dette-maa-du-vite-om-fns-klimapanel-nye-rapport>

⁶ <https://artsdatabanken.no/rodlisteforarter2021/Rodlistahvahvemhvorfor>

Rundvannet ligger langs Alt. A, vi ber om ekstra stor forsiktighet rundt dette svært viktige friluftslivsområdet. Rundvannet er et nærturområde med tilrettelagte stier og veier, tilliggende grøntområder, badeplass og skiløype.

Kabeltrase Alt. A er skissert til å gå i grøft langs eksisterende vei til Láidderohtu. Det er svært viktig at traseen ikke berører naturtypen Boreal hei som ligger i strandsonen ved Årresjåbukta og Vesterbotn⁷. Naturtypen har stor verdi, har en sentral økosystemfunksjon og vurdert som sårbar på rødlisten over naturtyper.

Områdene langs Alt. A er viktige friluftslivsområder, der bærplukking, fiskeing, turgåing, skiaktiviteter og uteaktiviteter av barn og unge er noen av aktivitetene som foregår. Det er dermed svært viktig at inngrep ikke ødelegger/forringer området verdi for friluftsliv.

Vi anbefaler også at det utvises stor forsiktighet ved graving langs Alt. A for slik å ikke ødelegge uoppdagede kulturminner i området. Det har tidligere blitt funnet flere kulturminner i området.

Legg også merke til at Alt. A er kartlagt med disse sårbare artene som det må tas spesielt hensyn til: Tvillingsiv (karplante – nær truet), Dvergssoleie (karplante – nær truet), Gråspurv (fugl – nær truet), Rødstilk (fugl – nær truet), Fiskemåke (fugl – sårbar), Gråmåke (fugl – sårbar), Krykkje (fugl – sterkt truet).

Alt. A og Alt. B

Av alternativene vil Alt. B påvirke natur- og friluftsliv minst og er dermed å foretrekke, men da med alle avbøtende tiltak.

Blåbærdalen, der HVDC-stasjonen ønskes plassert er et viktig friluftslivsområde og nærturterreng.

Med kumulativ virkning der Wisting, Hammerfest LNG og 420 kV kraftlinje Skaidi-Hyggevatn regnes sammen, vil den negative påvirkningen på natur og friluftsliv bli svært negativ. Områdets kvalitet og verdi for friluftsliv og som rekreasjonsområde vil bli tapt i Blåbærdalen. 420 kV-linja vil også i svært negativ grad forringe det viktige friluftslivsområdet Glimmevannet-Svartfjellet. Langs denne traseen ligger Røde Kors hytta og flere turløyper.

Legg også merke til at Blåbærdalen er kartlagt med disse sårbare artene som det må tas spesielt hensyn til: Dvergssoleie (karplante – nær truet), Tvillingsiv (karplante – nær truet), Reinfrytle (karplante – nær truet), Reinrose (karplante – nær truet), Rødstilk (fugl – nær truet).

Innspill til trasévalg og avbøtende tiltak

Området ved og ut fra Hyggevatn er svært populært som utfartssted i dag, og en innfallsport for skigåing i vintersesongen. Denne sambruken mellom eksisterende anlegg og friluftslivet er svært positiv for innbyggerne i Hammerfest og retten til å benytte veien og parkeringen i området må derfor opprettholdes. Veien bør utformes slik at skitraseen ikke forringes, og at løypa kan krysse veien ved behov. Det blir også svært viktig å iverksette tiltak mot isnedfall fra det planlagte luftspennet da dette krysser tursti. Under anleggsperioden må det også legges til rette for parkering, og det må merkes en alternativ trase til Hyggevatn. Disse tiltakene er aktuelle uavhengig av konseptvalg. Ved gjennomføring av alternativ A, må det i tillegg legges til rette for gangsti over kabelgate langs vei mot Kvalfjorden. Ved veien nær Årresjåvannet går det turløype mot Vesterbotn og

⁷ <https://faktaark.naturbase.no/?id=VKU-NINFP2110063020>

Pollen. Dette er populære traseer som bør være tilgjengelig for publikum under og etter anleggsperioden.

Gitt positivt vedtak for utbygging, mener FNF Finnmark at Alt. B er minst inngripende og bør velges som trasé, og at alle omtalte avbøtende tiltak omtalt i KU, både for traséen og HVDC-stasjonen, samt våre innspill, må settes som vilkår for konsesjon, med tilsyn/kontroll.

Kommentar til 420 kV-linja Skaidi-Hammerfest og mulighetene for reindrift

I forbindelse med elektrifisering av anleggene vil det være behov for overføringslinjer. FNF Finnmark viser til høring fra Naturvernforbundet og støtter vurderingen av at utbyggingen ikke bør gå på bekostning av samene sin mulighet til å drive reindrift og øvrig kulturutøving i området. Det er vesentlig at urfolksrettighetene blir avklart før konsesjonsvedtak.

En forutsetning for godkjent elektrifisering av Hammerfest LNG er en videreføring av Statnett sin 420 kV kraftledning fra Skaidi til Hammerfest. Denne kraftlinja er søkt om å bli bygget gjennom allerede hardt pressede reinbeitedistrikter. NVE mente i sin innstilling 22. september at det er nødvendig å bygge den nye kraftledningen dersom Olje- og energidepartementet gir tillatelse til elektrifisering av Melkøya og Wisting. Vi mener at elektrifisering av Hammerfest LNG ikke kan godkjennes før det er rettslig avklart om bygging av denne kraftlinja er forenlig med samenes urfolksrettigheter.

Det foreligger allerede et prosessvarsel fra Fieltar om søksmål mot staten for å stanse utbyggingen av Nussirgruva, og det er varslet et søksmål også mot utbygging av 420 kV-linja. Det er gode sjanser for at terskelen for brudd på samenes urfolksrettigheter allerede er overskredet for Fieltar med de omfattende eksisterende inngrepene. Situasjonen er svært sammenlignbar med situasjonen for samene på Fosen som vant i Høyesterett.

Ved å godkjenne elektrifisering av Hammerfest LNG vil staten risikere å bryte menneskerettighetene for reindriftsutøverne i området, samt en lignende retts sak, og dom, som på Fosen. Vi vil advare på det sterkeste mot å godkjenne elektrifisering før det er de juridiske aspektene av inngrep i reindriftsområder er endelig avklart.⁸

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Finnmark

Per Erik Motrøen
Koordinator
FNF Finnmark

I samarbeid med

Siren Juliussen
Rådgiver, naturforvaltning
Den Norske Turistforening

⁸ Uttale, Norges Naturvernforbund